

24. BÖLÜM / CHAPTER 24

İLK ENGELLİ ÜNİVERSİTELİ ÖĞRENCİLERİM

MY FIRST UNDERGRADUATE STUDENTS WITH DISABILITIES

Claire ÖZEL*

*Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Temel İngilizce Bölümü, Ankara, Türkiye
E-posta: claire@metu.edu.tr

DOI: 10.26650/B/AA09.2020.007.24

ÖZ

Farklı gereksinimi olan bireyler toplumda her zaman vardı. Ancak düzen insanlar arasındaki geniş yelpazeyi pek düşünmeden yalnızca standart bireylere hitap etmek üzerine kurulmuştu. Başarılı olmak isteyen bireylerin bu duysuz sisteme uyum sağlamaları gerekiyordu. Okuma mücadelesi veren az sayıda engelli bireyin yaşadığı bu zorlukları fark edenlerin sayısı oldukça azdı. Toplumun bu bireylere karşı çoğu zaman gösterdiği duygusal ve gerçekçi olmayan yaklaşımları, onlarda nadiren kalıcı değişimlere neden oluyordu. Bu yüzden değişim genelde geniş kitlelere yayılamayıp birey ölçeğinde kalıyordu. Benim hikâyem de Türkiye'deki ikinci yılda dershanede çalışırken kör bir öğrenciyle gittiğimiz Körler Okulu'nun çocuklarıyla tanışmamla başladı. Büyüdüklerinde ne gibi imkânlarla sahip olacakları sorusu kafamdaydı. 1996 yılında ODTÜ'de okutmanlık görevim başlayınca bu sorunun kimsenin gündeminde olmadığını anladım. İlk kör ODTÜ'lüyle tanıştıktan sonra kendi çözümlerini üretmek zorunda kalan diğer 15 görme engelli öğrenciyle temasa geçtim. Daha fazla ve farklı engel durumunda olan öğrenci sayısını tahmin ederken, rastladığımız öğrencilerle onların istedikleri kadar iş birliği yaparak devam ettik. Gerçekleri anlamak için katı varsayımlardan uzak durmak gerekiyordu. Onları, duygusal tepkilerin farkında olarak duyarlılık ve temel haklara doğru yönlendirdik. Alanında yeni başlayan ve yönetim gücü yeterli olmayan bir okutman olarak birbirimizi dinledik, karar verme aşamasında görüşlerimizi paylaştık. Türkçe doğru anladığımdan emin olana kadar tekrar tekrar konuşup, bunların arkasındaki duygulara baktık. Bir karar aldığımızda uygulamaya geçirmek ve bu kararları sürdürmek için uğraştık. Herhangi bir maddi kaynak olmadan ve mütevazı adımlarla ilerlerken ince ayrıntıları fark etme imkânımız oldu. İnanarak, güvenli bir ortam sağladık, başarılı denemeleri kutladık ve başaramadıklarımızın zehrini birlikte dışarıya attık. Bazen de kısıtlı imkânlar bizi daha verimli kulvarlara yönlendirdi.

Anahtar Kelimeler: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), engelli, üniversite, öğrenci, destek

ABSTRACT

The establishment of disability support at Turkish universities began with observation. Newly arrived in Turkey in 1993, I noticed how standards designed for "normal" stereotypes excluded many who fell outside the narrow

ranges of acceptability. The success of such individuals depended on their fitting existing systems. Rather than expecting each individual to adapt to unnecessarily limiting conditions, the challenge was to identify ways in which systemic conditions could be made more inclusive. In the 1990's, few disabled people entered Turkish higher education, attracting little attention. Those who did notice them tended to respond emotionally, unaware of the complexity of factors; neither realistic nor long term, approaches to accommodation were limited to solving one problem for one person. Starting with the needs of one blind student, I began wondering about suitable educational opportunities for visually impaired students in general. When I began teaching English at METU, I soon met fifteen visually impaired students: while their experiences highlighted where change was needed, my teaching perspective detected where change could happen. Together, we began to understand how to decide what to aim for. Without funding, we took small steps, shared ideas, celebrated successes, and learned from failures. Our limited resources obliged us to take paths that would not have been considered had funding been available.

Keywords: Middle East Technical University (METU), disabled, university, student, support

Farklı gereksinimi olan bireyler toplumda her zaman vardı. Ancak toplumsal düzen insanlar arasındaki geniş yelpazeyi pek düşünmeden yalnızca sıradan bireylere hitap etmesi üzerine kurulmuştu. “Normaller” için tasarlanan bu sistemde eğitim görmek isteyen yelpazenin geniş kısmındaki bireyler ise tek başlarına mücadele etmek zorundaydı. Hem kamusal düzenin bu bireylere karşı tepkisizliği, hem de bireylerin yaşadıkları zorlukları fark edenlerin sayısının azlığı bireylerin önüne bir engel oluşturuyordu. Diğer yandan, toplumun bu bireylere karşı geliştirdiği duygusal ve gerçek dışı yaklaşımlar yüzünden değişim kısıtlımları geniş kitleler arasında yayılmadan bireysel etkilerden ibaret kalmasına neden oluyordu.

Türkiye’deki ilk günüm olan 3 Aralık 1993, o günlerde pek bilinmeyen Engelliler Günü’yü. Yeni taşındığım bu ülkede engellilerin toplum içindeki durumlarını anlamaya çalışıyordum. Türkiye’ye gelmeden farklı ortamlarda ve ülkelerde engelli kişilerle çalışmışım. Bu deneyimlerin bana kazandırdığı farkındalık sayesinde çevremi daha farklı gözlemleyebiliyordum. Fakat Türkiye’de engellilerle sokakta karşılaşmak o günlerde çok mümkün değildi. Toplumla entegre olmaları her yönden engellenmiş, hatta özürülülerin -o günlerin ifadesiyle- evlenemeyeceği bile toplumun bir kesimi tarafından düşünülüyordu.

Toplumun bu bireylere karşı dışlayıcı tutumları onların direnme ve dayanma güçlerini geliştirirken, yaratıcılıklarını da arttıracak bir nedene dönüşebiliyordu. Fakat bu yeteneklerin kazanılması için bireylerin kendilerine yeteri kadar güven duymaları gerekiyordu. Engellilik hep aynı kalma hali değildi. Engellilerin herkesin yapamadıklarının yanı sıra rahat yapabildikleri şeyler de vardı. Hâlbuki toplum bir yetersizliğinden dolayı bu bireyleri rahatça gözden çıkarabiliyordu. Bireyler ise diğer herkes gibi, yapabildiklerinin toplum tarafından görülmesini ve kabul edilmesini istiyordu. Toplumsal dinamiklerden kaynaklanan bu tepkiler

kimi zaman bireylere çok ağır geliyor ve umutsuzluğun başlıca kaynağı oluyordu. Fakat farklı koşullarda benzer tutum bireylerin zihinlerini kuvvetlendirerek harekete geçmek için bir güç sağlayabilirdi.

Türkiye'deki ilk engellilik temasım, bu ülkeye geleli daha iki sene olmadan, görme engelli bir hukuk öğrencisinin çalıştığım dershaneye İngilizce öğrenmeye gelişiyle gerçekleşti. Kör bir öğrencinin hayatını, koşullarını, engellerini ve çözümlerini anlamaya başladım. Onunla birlikte Aydınlikevler Göreneller Körler Okulu'na bir kitabın kabartma versiyonunun basılması için istek yapmaya gittiğimizde talebimizin karşılanamayacağını anladık. Çünkü adım atabilmek için öncelikle sistemin isteklerimize ne kadar yanıt verebileceğini anlamamız gerekiyordu. Bu ilk ziyaretimizde isteklerimiz karşılık bulmamış olsa da bu deneyimle birlikte Göreneller Körler Okulu'nda okuyan çocuklarla sohbetim başladı. Onlara düzenli ziyaretle iletişimimizi güçlendirdim ve geleceklere dair birlikte sohbet edebildik.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) okutman olarak göreve başladığım Şubat 1996 tarihinde görme engelli bir öğrenci ODTÜ'yü kazanırsa yaşam ve eğitim koşullarının nasıl olacağını merak ederek çevremi gözlemliyordum. Görme engelli bir öğrenciyle bağlantı kurmak konusunda hazırdım. İlk kiminle temas edeceğim ise şans eseri olacaktı. Bir gün bir baston sesi duyduğumda Celal ile tanıştum. Beni 1991 yılında kurdukları Dostluk ve Dayanışma Topluluğu'na (DDT) götürdü. O yıllarda bu topluluğun üyesi olan ODTÜ'de okuyan 15 görme engelli öğrenci arasında bir dayanışma vardı. Toplulukta genel olarak destek çalışmaları ve sosyal etkinlikler düzenlenirdi, ancak engelli bireylerin hakları konusu gündeme yeteri kadar getirilmezdi. Akademik olarak herkes kendi bireysel ihtiyaçlarına ve sorunlarına odaklanmak zorundaydı. Zaman içinde aramızda gelişen ilişkilerle ve etkileşimlerle onların yaşadıkları sorunları öğretmen gözüyle anlamaya başladım. Artık sistemin bu bireylere sunduğu olanakların onların ihtiyaçlarını karşılama konusunda yetersiz olduğu noktaları daha net bir şekilde fark edebiliyordum. Bu farkındalık sayesinde ders ortamında dikkat etmem gereken hususlar daha belirginleşmişti.

O günlerde henüz Hazırlık Bölümünde farklı gereksinimi olan kişiler için kapsamlı düşünene birisi yoktu. Oradaki engelli öğrenci de herhangi bir öğrenci gibi kendi ihtiyaçlarını karşılamak için bireysel olarak mücadele etmek zorundaydı. Her öğrencinin bir sonraki döneme geçtiğinde yeni dönemin hocasıyla tekrar uyum sağlayıp ayakta kalması gerekiyordu. Ders veren birinin bakış açısından sistemin eksik noktalarını görebiliyordum. Bu yetersizliklere karşı nelerin değiştirilebileceğini, nelerin maddi veya yönetsel açıdan mümkün olduğunu ve bu değişimlerin nasıl sağlanabileceğini düşünüyordum. İki yüz personel kadrolu ve yoğun bir eğitim faaliyetinin olduğu bir bölümde küçük ve basit adımlarla başlamak gerekiyordu.

1998 yılında İngilizce Eğitim Kongresi'nde Celal ile bir sunum hazırladık. Engellilik kelimesini başlıkta ve özetinde kullanmayıp içeriğimizi gizli tuttuk ve "Sınıfımda onlardan biri var!" etkinliğimizi 70 katılımcıyla gerçekleştirdik. Etkinlik sırasında duygulananların yanında, duyarlılığımızdan dolayı bizi kutlayanlar da oldu. Ancak daha önce bu konudan rahatsız olanların tepkileriyle de karşılaşmıştım. Birçok kişi ya konuyu önemsemedikleri ya da kendilerini bir şeyler yapabilecek kadar yeterli hissetmedikleri için engellilik konusunu görmezden gelmeyi tercih ediyordu. Bu sunumla değişim sürecinin tohumları birlikte ekilmiş oldu. Bundan sonra gereksinimleri farklı olan öğrencilerin yanı sıra ailesinde engelli birey olanlar da kapımı çalmaya başladı. Kısacası "onlarla ilgilenen hoca" olarak bilinmeye başlamıştım. Ektiğimiz tohum yeşeriyordu ve devamı mutlaka gelmeliydi.

İlk beş sene boyunca ODTÜ'de çalıştığım engelli öğrencilerim kör veya az görenlerdi. Aynı zamanda Göreneller Körler Okulu'ndan edindiğim tecrübeler sayesinde neyi aradığımı daha iyi anlıyordum. Görme engelli bireyler arasındaki iletişim vasıtasıyla daha fazla kişiyle tanışıyordum. Ayrıca bu dönemde engellilik konusundan uzak olanların dışlayıcı bakışlarını anlamaya başlamıştım. Kör bireylerin durumları o kadar belirgindir ki fark etmemek güçtür. Kendilerini "Normal" zannedenlerin büyük çoğunluğu, körler için üzüldür ya da onlardan korkarken, sağır olanlara karşı benzer derecede güçlü bir tepkinin söz konusu olmadığını düşünüyordum. İletişim kurmak istemeyen bir tanıdık "Sorunları yok çünkü görüyorlar" dedi. Bu yorum bilimsel olarak ilk bakışta anlaşılır görünür. Aslen bilgi alma yolu %80 görsel olan insanoğlu gözlerini kaybetmekten korkar ve bu duyguların etkisiyle mantıksal düşünme kapasitesi kısıtlanır. Görünürde engelli olanlara anlayış sağlanırken, görünmez durumu ve ihtiyacı olanlara karşı anlayış beklemek daha güçlü ve daha uzun yol kat edilmesi gerekiyordu.

Bu konuyu daha iyi anlamak ve tecrübe etmek için 2001 yılının başında karşıma bir fırsat çıktı. İngilizce Hazırlık Bölümü başkanı "sağır" bir öğrenciyi sınıfıma almam konusunda benden bir istekte bulundu. Aklıma ilk gelen bu konuda bir tecrübemin olmamasıydı. Her şeyden önce işaret dili bilmiyordum. Aslında bunun ne kadar acemice bir düşünce olduğunu ve Türk İşaret Dilini (TİD) ana dili olarak kullanan bireylerin durumunun ne kadar olduğunu ancak ileride anlayacaktım. Öğrenciyle tanıştığımda o öğrenci de TİD'i bilmediğini açıkladı. 7 yaşında başlayan ve zamanla ilerleyen işitme kaybı olan Emine ile yeni bir yola çıkıyorduk. Bu yolumuzda sınıftaki işiten sınıf arkadaşlarıyla da uygun olacak şekilde, Emine'yi de dâhil ederek ders, sınav ve yeni öğrenme yaklaşımları belirlemeliydik. Bu amaçla sunum muafiyeti yerine yalnızca bir dakika konuşması koşulu koymuştum. Emine 10 dakika boyunca "İşitmeden Yaşamak" adlı sunumunu yaparak bizi derinden etkilemişti. Onunla aynı

dönemde Hazırlık okuyan yürüme engelli öğrenciyle Engelsiz Üniversite kavramı bu dönemde ortaya çıkmaya başladı.

Gelişmeler ümit edildiği kadar yolunda gitmediğinde, bir aksaklık yaşanması durumunda fark edilebilecek noktalar vardır. Bunu, 2002 yılında sıradan bir İngilizce öğretmenliği kongresinde yaptığım “Özel İlgi Alanı - Yabancı Dil Öğretimi ve Engellilik” başlıklı sunumda katılım oldukça düşük olmasına rağmen hevesimin kırılmayışıyla daha iyi anlayacaktım. Bu sunumda ilk defa henüz yabancı dil öğretimi aşamasında sınıf, öğretmen ve engelli birey arasında gelişecek ilişkinin nasıl olması gerektiğini tanımlamaya ve daha sonra oluşacak bir sistemin ilk adımlarını atmaya çalışmıştım. Dinleyicilerin etkisi fazla önemli değildi çünkü sunumu hazırlarken ilişkiler için en önemli üç kavramı -etki, tepki ve ihtiyaç- daha net algılamıştım. Artık hedeflerimi anlamak isteyenlerle çalışarak motivasyonumu yüksek tutacak bir şekilde devam edecektik; öğrencilerle beraber..

2003 yılında üniversitelere giriş sisteminden ve ODTÜ'nün yalnızca bir sözel bölüme (Tarih Bölümü) sahip olmasından dolayı ODTÜ'de eğitim görme fırsatı yakalayabilen görme engelli öğrenci sayısı oldukça düşüktü. Görme engelli öğrencileri hedefleyen Dostluk ve Dayanışma Topluluğu'nun kurucuları da çoktan mezun olmuştu. Ekim 2003'de Hazırlık Bölümünde hiçbir öğrenci özel gereksinimini açıklamayınca önceki dönemlerden tanıdığım farklı bölümlerdeki 12 öğrenciyi takip edebilmem için rektörden bir görüşme talep ettim. Bu görüşmeden sonra bölümlerinden engellilik durumu bilinen öğrencilerin bilgileri istendi. Bu tarz bilgilerin öğrencilerden habersiz şekilde alınmasının etik olmadığını düşündüğüm halde, veri toplamak adına tek bir seferlik çekincelerimi bir kenara bıraktım. Rektörün bu talebi üzerine 12 isim sunuldu. Bu isimler belirlenirken herhangi bir standart yoktu ve engellilik tanımlamasını yapmak tamamen görevlendirilen memurun inisiyatifine kalmıştı. Gelen isimlerden sadece yedisinin engellilik durumunu önceden biliyordum. Bu talep sayesinde engelliliğini yeni öğrendiğim beş öğrencinin durumları ise dışarıdan gözlemlenebiliyordu. Ancak bu öğrencilerin hepsi kendilerini engelli olarak tanımlamıyorlardı. Onlar durumlarını kabul etmeyenler veya desteğe ihtiyaç duymayan kişilerdi. Buna karşın benim tanıdığım ama Rektörlüğün bu listesinde isimleri olmayan beş öğrencinin, dışarıdan gözlemlenebilen farklılıkları olmadığı için ihtiyaç duydukları özel gereksinimleri bölümleri tarafından bilinmiyordu. Başarılı olmaları konusunda hayatlarını etkileyen akademisyenlerin ve diğer personelin bu noktada farkındalığının arttırılması gerekiyordu. Odak, engelli bireylerden onları engelleyen topluma geçiyordu.

Nisan ayında Engelsiz ODTÜ Topluluğu tarafından düzenlenen etkinlikte Ankara'da bulunan 6 farklı üniversiteden 40 engelli öğrenci bir araya geldi. Gün boyunca bu çalıştay-

da yaşanan zorluk ve çözümleri konuştuktan sonra hayal etmeye ve planlamaya geçtiler. O Cumartesi'den en çarpıcı iki nokta şuydu: İlki "sadece 40 kişi" bir araya getirebildik diye üzülmüştük. Katılım azmış, yetersizmiş. Ne büyük saflık! Başarıyı sadece %100 üzerinden tanımlayanlarımız vardı. İlerlemek için yapılabilenlere değer vermek, atılan her küçük adıma bir katkı saymayı zamanla öğrenecektik. İkincisi, katılımcılar arasında çok farklı engeli ve farklı becerileri olan öğrenciler deneyimlerini paylaşmışlardı. Ancak bir Meslek Yüksek Okulunda iki öğrenci doğuştan sağırdı ve iletişim zorluğu yaşıyorlardı. İkisi de bu etkinliğe dâhil olmaktan çok mutluydu, ancak ihtiyaçlarının ne kadar farklı olduğu ortaya çıkacaktı. O akşam engellilik durumlarının çeşitliliğinin yanı sıra eşitliğe ne kadar uzun yolları olduğu da ortaya çıkmıştı.

Fırsatlar ve desteklerden sonuç çıkararak çalışmalarımız büyüyordu. Hem ODTÜ içinde, hem uluslararası boyutlarda sezgiler doğrulanıyordu. Birbirinden bağımsız etkinlikler birbirini destekliyordu, her adım bir sonrakine daha sağlam temel oluşması demekti. Ayrıca, bu bir tecrübe birikimi anlamına da geliyordu. O yaz, beş üniversiteden 7'si engelli 8 öğrenciyle ilk Avrupa Birliği projemiz vesilesiyle Mısır'a gittik. Ürdün ile İspanya'dan gelen ve Mısırlı engelli ve engelsiz katılımcılarla tanıştık. Bazıları ilerisi için bizlere önemli ilham kaynağı oldu. Güçlü Türk ekibimizin her katılımcısı önemli adımlar atacaktı. Birkaç hafta sonra yeni dönem başlamadan Tahran'da bir arkadaşımı ziyaret edip Türkiye'nin doğu komşusunun durumunu araştırma fırsatım oldu. Arayan bulur derler. İran'da ÖSYM'nin eşdeğeri bir kurum olan Sazman Sanjesh'de engellilerden sorumlu iki engelli personelle görüştim. 2002 yılından beri İran'da görme engelli sınav adaylarına sunulan koşullar Türkiye'ye örnek olacaktı. Ayrıca İtalya'da doktora düzeyinde dil ve edebiyat okuyacak olan hem kör hem sağır Mehtap ile tanıştım. Engele değil, fırsatlara bakıp çözüm üretiyorlardı. 25 senedir maruz kaldıkları Amerikan ambargosu sebebiyle bağımsız düşünme ve yaratıcılıklarını geliştirmek zorunda kalan İranlılardan örnek alıp ÖSYM'ye farklı bir sınav düzeninin mümkün olduğunu anlatacaktım.

2004 yılı sona ermeden önce beklenmeyen bir fırsat daha doğdu. İngiltere'nin üç kentinde 7 üniversite ile 5 sivil toplum kuruluşunda British Council'ın desteğiyle gerçekleştirdiğim sekiz günlük araştırma programından zengin bilgiyle ve yeni kavramlarla döndüm. Sonuç raporu Engelliler Günü olan 3 Aralık'a yetişti ve ODTÜ Rektörü tarafından aynı gün ODTÜ Engelli Öğrenci Koordinatörü olarak atandım. Türkiye'de bu bir ilkti ve bundan sonra İngilizce ders vermenin yanında bu görevi de bir süre devam ettirecektim. Bir yandan burayı verimli kılmaya çalışırken, bir yandan da bu ilk denemenin diğer üniversitelere de yaygınlaştırılması gerekiyordu.

Türkiye'nin ilk "Özürülüler Yasası" olarak bilinen "Engelliler Hakkında Kanun" 2005 yılı Temmuz ayının başında onaylanınca beklentiler de arttı. Artık arkamızda yasal bir dayanağın olması bizlere daha da güç kattı; ama hala fazla bir dinleyenimizin olduğu söylenemezdi. Duy-mak istemeyen, "Yasa yanlış, beni ilgilendirmez, bizi zorlayamaz" diyen yetkiliye karşı dert anlatmak kadar işleri yapması gereken ama ayak sürüyenlere karşı mücadele vermek epeyce enerji ve motivasyon kaybına yol açıyordu. Enerjimi içten işbirliği isteyenlerle paylaşmaya karar verdiğimde kendimi koruyordum ve gücümü ancak böylece daha yüksek tutabiliyordum.

Özürülüler Yasası geçtikten iki ay sonra yeni öğrencilerin kayıt günlerinde tekrar bir masa açtım. Dördüncü kez açtığım masada bu sefer daha özgüvenli bir şekilde durabiliyordum. ODTÜ'nün yeni öğrencilerinden biri de Beyza Ünal'dı. On üç sene sonra bitirdiği doktora çalışmasında engellilik alanında önemli bir konuyu araştıracaktı.

O dönem sekiz yıl sürecek tam zamanlı koordinatörlük görevimin başlangıcıydı. Bu im-kânla birlikte ulusal ve uluslararası bağlantılara odaklanabilecektim. Sonraki ay, Gazi Üniversitesi'nden Prof. Ayşegül Ataman Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Engelli Yönetmeliği'nin taslağının oluşturulması için beni bir toplantıya çağırdı. Her üniversitede bir birim olmasının gerekliliği herkes tarafından anlaşıldı. Ancak her üniversitede oluşturulacak bu dairelerin hangi mercilere bağlı olacağı konusunda zorlandık. Bu belirsizliğin giderilmesini konusunu ilerde YÖK'ün yönetmeliğinin revizyonunu yapacak olanlara bırakacaktık.

2006 yılında düzenli olarak yürüttüğüm koordinatörlük göreviyle birçok çalışmayı başla-tabildim ve daha sistematik bir koordinasyon kurabilme imkânına kavuştum. ODTÜ'de adım adım yeni sistemler kurduk. Koordinatörlüğün e-posta iletişim hattı kuruldu; ayrıca bir web sayfası geliştirmeye başladık. ODTÜ'de ilk Türk İşaret Dili derslerini vermeye başladık. İlk kurumsal JAWS ekran okuyucusu alındı. Sağlık Merkezi'yle Kaza Kayıt sistemi denendi. Yıllar sürecek olan Engelsiz Kampüs Ulaşım sistemi kuruldu. Ankara Millî Eğitim Müdürlüğü ile yapılan anlaşma sayesinde orta dereceli okullarla işbirliğini güçlendirdik. Görme engelli adayların üniversite giriş sınavı koşullarını tartışmaya açan ankete 52 katılımcı katkıda bulun-du ve ortaya çıkan sonucu bir rapor halinde ÖSYM'ye sunduk. İşitme engelli öğrenciler farklı yurt dışı çalışmalara katılıyor, ulusal düzeyde etkinlikler ve bağlantılar geliyordu. Böylece, bizim dışımızda geliştirilen başka projelere katılma dönemine geldik. Diğer üniversitelerde görüşmeler ve sunumlar gerçekleştirdik. ODTÜ'de yapamadığımız bazı şeyler başka üniver-sitelerce denenmeye başlamıştı. İstanbul Üniversitesi'nde yapılan bir toplantıda, Türkiye'de ilk defa gerçekçi şekilde engelli öğrencilerin potansiyeline ve haklarına inanan kişilerle tanış-tım. Giderek büyüyen bir yap-bozun parçalarını birleştirmeye başlıyorduk, henüz hak temelli ifadeler kullanmıyorsak da, yaptıklarımızla aslında o yönde ilerliyorduk.

2007 yılının Ocak ayında yönettiğim ilk AB projemizi gerçekleştirdik. Bu projeyle Türkiye’den beş kişi olarak bir hafta boyunca İngiltere’nin Bristol kentinde bulunan iki üniversitenin engelli öğrencilerine yönelik program ve yaklaşımlarını deneyimlemeye gittik. Proje sonrası edindiğimiz çıktılar 19 Mayıs gününde bir etkinlik yaparak sunacaktık. Tek seferlik bu etkinliğe daha sonra devam etmesi umuduyla “Birinci Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı” ismini verdim. Kimler katılmak isterdi, bilmiyorduk. Katılımın yüksek olacağına dair bir umudumuz yokken, o günlerde Türkiye’de mevcut yetmiş sekiz üniversitenin on dokuzundan yirmi sekiz kişi çalıştayımıza gelmişti. Aralarında engelli öğrencilerin yanında engelli akademisyenler de vardı. O zamana kadar gündeme getirilmeyen bu konulara ilgili Türkiye’nin dört köşesinden gelen kişiler arasında tanışma fırsatı varken, katılanlar fikir birliğiyle sunumların yarısının iptal edilmesini ve eksik kalan bilgilerin elektronik olarak paylaşılmasını istedi. O günün en sürdürülebilir adımıysa geri bildirim almaktı. En çok talep edilen konuya elektronik bir platformun oluşturulmasıydı. Beş ay sonra ülke çapında işleyecek “Engelsiz Üniversiteler Platformu” YÖK’ün onayıyla kuruldu.

2007 yılından sonra çalışmalar başka bir boyuta geçti. 1996 yılında, bir dağın tepesinden etrafımı seyrediyordum. Aşağı inen ince bir akıntı vardı sadece. Süreç içinde bu akıntının önce bir dereye ardından gürül gürül akan bir nehre dönüşebileceğini tahmin ettim. Sular her topraktan aynı kolaylıkla geçmez. Kendine en uygun yolu seçer, kayaları yontar, bataklıklara takılıp beklenmeyen organizmaların kattıklarıyla zenginleşir. Kimi insanın da bazı konularda hassasiyeti yüksektir, bir kedi tüyüne alerjik tepkiler gösterebilir. Başkalarıysa böyle bir şeyden ömür boyu etkilenmez. Farkındalık, alüvyal topraklar gibi bir birikimin sonucudur. Her geçen gün birikir, sellerle dere kenarlarında olduğu gibi gittikçe zenginleştirir. Dağlar kadar katı tutumlar süreç içinde yaşanan ani olaylarla toz olabilir. Bu kadar çok etkenin bir arada ve bazen beklenmedik olaylara yol açabilecek olması, zaman zaman büyük bir çaresizlik duygusu yaşatsa dahi hiç ummadığımız anda yepyeni bir kapıyı da açabilir. Harekete geçmek ve geçirebilmek hızlı olmakla değil sabit bir seviyede sürdürebilmekle ilgilidir. Motivasyonun düştüğü zamanlar -duraklama anları- yeniden şarj işlevi de görebilir ve tazelenmiş enerjiyle yola devam edilebilmek için kendimizi gözden geçirme imkânı verebilir. Hep yoğun ve meşgul olunca algılayacak hassasiyet oluşması gittikçe zorlaşır. Bunları ancak sakin anlarda görmek mümkün olur ve o nüansları ancak sakin anlarımızda yeniden keşfetme imkânı bulabiliriz.

Kaynakça / References

Makalede kaynak yoktur / No references